

**TEATR
TERAYAMY
SHŪJI**

BIBLIOTEKA
STUDIÓW AZJI WSCHODNIEJ

Redaktor serii
Kamil Zeidler

Terumichi Tsuda

TEATR TERAYAMY SHŪJI

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2025

Recenzenci
Prof. dr hab. Dariusz Kosiński
Prof. dr hab. Dobrochna Ratajczakowa

Redaktor Wydawnictwa
Anna Świtalska-Jopek

Projekt okładki i stron tytułowych
Kaja Mucha-Król

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora ds. Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego
w ramach Programu Humanistyki Gdańskiej,
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego
oraz Centrum Studiów Azji Wschodniej Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-692-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/ksiegarnia-online/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp — 7

Rozdział 1. Życie i twórczość Terayamy Shūji — 17

Człowiek z prefektury Aomori — 18

Nieobecny ojciec — 23

Potężna matka — 32

Życie teatralne — 48

Rozdział 2. Antropologia teatru Terayamy — 63

Motywy religijne — 65

    Szamanizm i kult gór — 67

    Duch opiekuńczy i opętanie — 73

    Modlitwa i formuła filozoficzna — 76

    Magia jako teoria teatru — 81

System rodzinny — 89

    Przynależność do domu, czyli tożsamość jednostki — 95

    Rola i miejsce jednostki w rodzinie — 102

Ie jako miejsce teatru — 110

Przestrzeń — 113

    Narracja – przestrzeń słów — 115

    Miasto – przestrzeń przypadkowych spotkań — 124

    Pomieszczenie zamknięte – przestrzeń wyobraźni — 135

    Przestrzeń performatywna — 144

Rozdział 3. Terayama i inne teatry — 155

Dramaturgia spotkania – Brecht i Stanisławski — 162

Teatr edukacyjny i teatr do oglądania — 165

Wczuwanie się a „kserokopia” — 170

Teatr reprodukcyjny — 175

Teatr dramatyczny — 181

Teatr spotkania — 185

Fikcja nieobecna – Artaud i The Living Theatre — 191

Ciało aktora i język teatralny — 192

Dżuma i szczur — 199

Magia i rytuał — 203

Dramaturgia spotkania i piękno ułomności — 209

Ciało synchroniczne – Grotowski i Schechner — 214

Ciało indywidualne — 214

Zamykanie się w sobie — 219

Tekst i spotkanie — 228

Deformacja ciała i byt synchroniczny — 233

Dramaturgia przerwy – Kantor i Witkacy — 239

Oderwanie od codziennego kontekstu i życie samoistne — 241

Materia wypełniona pustką — 246

Od spotkania do przerwy — 254

Zakończenie — 263

Bibliografia — 267